

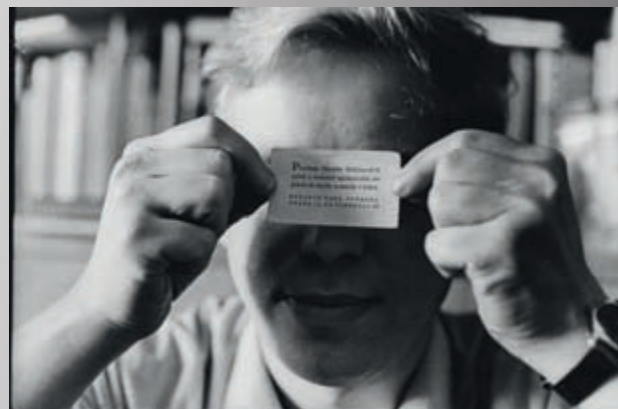
Veřejná vystoupení koncem 60. let

Václav Havel zůstal po celý život vášnivým debatérem s potřebou vyjadřovat se k aktuálním společenským tématům a zapojovat se do veřejného života. Tato vlastnost v něm dřímala i v době, kdy jeho společenský vzestup a uplatnění prakticky nebyly možné. Už v listopadu 1956 poprvé veřejně vystoupil na aktivu začínajících umělců v Dobříši. Bylo mu tehdy dvacet let. Od stejného roku také nepravidelně přispíval do literárních a společenských periodik, většinou recenzemi nebo kulturními kritikami. Nejčastěji publikoval v časopise *Květy*. Avšak na skutečné zapojení se do společenské debaty si musel ještě mnoho let počkat.

Až na konci 60. let – poté, co se doma i v zahraničí uvedl jako úspěšný a uznávaný dramatik – se rozhodl vstoupit s plnou vahou své osobnosti a svého jména do veřejného života. S první otevřenou kritikou režimu **vystoupil na známém IV. sjezdu československých spisovatelů** v červnu 1967, kde ovšem jeho projev zcela zastínili řečníci tehdy mnohem zvučnějších jmen. Pro širokou veřejnost, která nesledovala dění na divadelní scéně, Havel stále zůstal téměř neznámou osobou. Avšak v obci literátů se rychle prosazoval jako reprezentant nové, nejmladší generace dospívající až v období politického uvolnění po roce 1956. Sympatie si získával mimo jiné i tím, že byl nekomunista, čímž se odlišoval od většiny tenkrát uznávaných literátů. Nicméně etabloval se více jako literární aktivista nežli literát, což mu na věhlasu nepřidalo.

V období tzv. pražského jara (v březnu 1968) se připojil k výzvě sto padesáti československých spisovatelů a představitelů kultury na podporu začínajícího reformního procesu. 4. dubna *Literární listy* uveřejnily jeho úvahu **Na téma opozice** o potřebě obnovy pluralitní demokracie v socialistickém Československu. Nutno ovšem dodat, že jeho článek nepředstavoval žádnou senzaci, neboť obnovu volební soutěže politických stran už před ním veřejně požadovali jiní, například komunista Zdeněk Mlynář přímo na stránkách *Rudého práva*. Přesto se jednalo o nejdůležitější hlasy, které na jaře roku 1968 zazněly. Většina komentátorů a glosátorů totiž stále podporovala faktický mocenský monopol KSČ, byť po provedení zásadních reforem.

Havel zůstal ke komunistickému reformnímu hnutí spíše skeptický. Doufal v úplné zhroutil režimu, nikoliv v jeho vnitřní přestavbu a polidštění. Postavil se do čela výhradně nekomunistických aktivit. V dubnu 1968 byl zvolen **předsedou** nově ustaveného **Kruhu nezávislých spisovatelů**. Stal se tak představitelem jedné z mála kulturních organizací před srpnem 1968 zcela nezávislé na politické moci v zemi, která se však v konkurenci se stávajícím svazem příliš neprosadila. Rovněž se zapojil do činnosti **Klubu angažovaných nestraníků** (KAN), který se profiloval jako nová nekomunistická aktivistická platforma s ambicí stát se v budoucnu zřejmě i politickou stranou. Podporoval iniciativu za obnovu sociálnědemokratické strany. Byl dokonce zvolen předsedou (kupodivu málo známého) *Koordináčního centra nezávislých organizací*. Období relativní svobody **na konci 60. let** využíval **k častým cestám na Západ**. Na jaře 1968 navštívil USA. V divadle na Broadwayi zhlédl jednu ze svých her. Tehdejší uvolněná atmosféra a zejména rebelující mládež na Západě ho silně ovlivnily. Dokonce se zúčastnil jednoho z legendárních protestních pochodů v newyorském Central Parku. Podle mnohých svých pozdějších kritiků zůstal po zkušenosti z těchto výjezdů již navždy „dítětem 60. let“. Záhy se profiloval jako ideový **stoupenec** západoevropské **sociálně a ekologicky orientované levice**, což mu zůstalo vlastní i do dalších desetiletí. Mnohem později prohlásil, že politickým programem mu byli vždy nejbližší západoněmečtí **Zelení**. Nikdy



Václav Havel v roce 1967.



V roce 1968 s programem německého divadla.

HAVEL NA LAVICI OBŽALOVANÝCH:

„Sedí se mi zde dobře!“

Krátce po IV. sjezdu československých spisovatelů se Havel zapojil do obhajoby spisovatele Jana Beneše, který byl souzen za styky s předním českým emigrantem Pavlem Tigridem a jeho exilovým časopisem *Svědectví*. Komunistický režim Tigrida obviňoval, že je údajně placen americkou CIA. Havel vystupoval před soudem jako svědek. Své sympatie k souzenému tehdy vyjádřil více než transparentně. Po ukončení své svědecké výpovědi požádal soudce, zdali by nemohl v soudní síni zůstat jako divák. Soudce souhlasil. Havel poděkoval a posadil se na lavici obžalovaného vedle Beneše. Když ho soudce napomenul, odpověděl mu klidným hlasem: „Sedí se mi zde dobře!“ V září 1967 byl Beneš odsouzen a uvězněn. 21. března následujícího roku mu prezident Novotný těsně před svým odstoupením udělil milost. Na snímku je V. Havel s právě propuštěným J. Benešem (uprostřed) a jeho právním zástupcem J. Taušem 23. března 1968.



